

IJTIMOYIY INNOVATSIYALARNING JAMIYATIMIZDAGI O'RNII

Xudoyorova Yulduz Islombek qizi

Toshkent menejment va iqtisodiyot instituti magistranti

Annotatsiya. Ushbu maqolada ijtimoiy innovatsiyalarning mohiyati, turlari va ularning zamonaviy jamiyatdagi ahamiyati tahlil qilingan. Muallif tomonidan ijtimoiy innovatsiyalarni ilgari surish, joriy etish va keng jamoatchilik orasida targ'ib qilish orqali fuqarolik jamiyatini mustahkamlash, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash hamda inson kapitalini rivojlantirish imkoniyatlari yoritilgan.

Kalit so'zlar: ijtimoiy innovatsiya, fuqarolik jamiyati, ijtimoiy taraqqiyot, ijtimoiy islohot, inson kapitali, innovatsion loyiha, barqaror rivojlanish.

Abstract. This article analyzes the essence, types, and significance of social innovations in modern society. The author highlights the opportunities to strengthen civil society, ensure social stability, and develop human capital through the promotion, implementation, and widespread dissemination of social innovations.

Keywords: social innovation, civil society, social development, social reform, human capital, innovative project, sustainable development.

Аннотация. В данной статье проанализированы сущность, виды и значение социальных инноваций в современном обществе. Автор раскрывает возможности укрепления гражданского общества, обеспечения социальной стабильности и развития человеческого капитала посредством продвижения, внедрения и широкого распространения социальных инноваций среди широкой общественности.

Ключевые слова: социальные инновации, гражданское общество, социальное развитие, социальная реформа, человеческий капитал, инновационный проект, устойчивое развитие.

Globalashuv jarayonida ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlarning yangilanishi, aholi ehtiyojlarining o'zgarib borishi, jamiyatda yangi muammolar va ehtiyojlarning paydo bo'lishi ijtimoiy innovatsiyalarning roli va ahamiyatini keskin oshirmoqda. Ijtimoiy innovatsiyalar jamiyatning turli sohalarida — ta'lim, sog'liqni saqlash, ekologiya, bandlik, nogironligi bo'lgan shaxslarni qo'llab-quvvatlash kabi yo'nalishlarda yangi yondashuvlarni ishlab chiqish va ularni tatbiq etish orqali ijtimoiy hayot sifatini yaxshilashga xizmat qiladi.

Bugungi kunda O'zbekistonda ham ijtimoiy innovatsiyalarni qo'llab-quvvatlash davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida qaralmoqda. Prezident qarorlari, strategik dasturlar, grantlar, startaplar va nohukumat tashkilotlar faoliyati ushbu sohani rivojlantirishga xizmat qilmoqda.

Ijtimoiy innovatsiya — bu mavjud ijtimoiy muammolarga javob topish, hayot sifatini oshirish, ijtimoiy tenglikni ta'minlash va yangi imkoniyatlar yaratishga qaratilgan yangicha g'oya, yondashuv yoki tashabbusdir. Bunday

innovatsiyalar iqtisodiy foydadan ko'ra, ko'proq ijtimoiy ta'sir va foydani ko'zlaydi.

Ijtimoiy innovatsiyalarning turlari:

1. Ta'lim sohasidagi innovatsiyalar – yangi pedagogik texnologiyalar, inklyuziv ta'lim, masofaviy o'qitish.

2. Sog'liqni saqlash innovatsiyalari – telemeditsina, profilaktika markazlari, psixologik yordam platformalari.

3. Ijtimoiy himoya innovatsiyalari – ijtimoiy xizmat ko'rsatish markazlari, ehtiyojmandlarga mo'ljallangan texnologiyalar.

4. Atrof-muhit bilan bog'liq innovatsiyalar – chiqindilarni qayta ishlash, yashil energiya tashabbuslari.

5. Yoshlar va ayollarni qo'llab-quvvatlash loyihalari – gender tengligi, ijtimoiy tadbirkorlik.

Ijtimoiy innovatsiyalarning jamiyatdagi roli aholining zaif qatlamlariga yordam ko'rsatish; Raqobatbardosh inson kapitalini shakllantirish; ijtimoiy tenglikni ta'minlash; innovatsion madaniyatni rivojlantirish; davlat va fuqarolik jamiyati o'rtasidagi hamkorlikni kuchaytirishdan iborat.

O'zbekistonda ijtimoiy innovatsiyalarni rivojlantirishda O'zbekistonda ijtimoiy innovatsiyalarni rivojlantirish uchun qator dasturlar va tashabbuslar yo'lga qo'yilgan. Misol uchun: "Yoshlar – kelajagimiz" dasturi; NNTlar orqali aholiga ijtimoiy

xizmatlar ko'rsatish; Innovatsion ijtimoiy loyihalarni qo'llab-quvvatlaydigan grantlar; Raqamli texnologiyalar yordamida ijtimoiy xizmatlarni avtomatlashtirish kabilar kiradi.

Ushbu chora-tadbirlar orqali jamiyatning ehtiyojlarini yanada chuqurroq anglash va unga innovatsion yechimlar taklif qilish imkoniyati kengaymoqda.

O'zbekiston Respublikasi ijtimoiy innovatsiyalarni fuqarolik jamiyatini rivojlantirish, aholining ehtiyojlariga mos zamonaviy xizmatlar yaratish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash vositasi sifatida tan olgan. Bu borada quyidagi yo'nalishlarda davlat siyosati izchil olib borilmoqda:

1. Qonunchilik va strategik hujjatlar asosida qo'llab-quvvatlashda

- 2022–2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi doirasida ijtimoiy innovatsiyalarni rivojlantirish ustuvor yo'nalish sifatida belgilangan.

- Prezident Farmonlari va Qarorlarida (masalan, PF-60-sonli Farmon, 2022-yil 28-yanvar) ijtimoiy xizmatlar va innovatsion yondashuvlar asosida aholiga ko'mak berish siyosati kuchaytirilgan.

- "Ijtimoiy xizmatlar to'g'risida"gi Qonun (2023-yil) bilan ijtimoiy innovatsiyalar huquqiy asosda mustahkamlandi.

2. Davlat dasturlari va moliyaviy ko'mak

- "Yoshlar – kelajagimiz", "Ayollar daftari", "Temir daftar"

dasturlari orqali ijtimoiy innovatsion loyihalar moliyalashtirilmoqda.

- “Mahallabay” tizimi orqali aholining ehtiyojlari aniqlanib, innovatsion xizmatlar ko‘rsatilmoqda.

- Innovatsion rivojlanish agentligi, texnoparklar va inkubatorlar orqali ijtimoiy yo‘nalishdagi loyihalarga grantlar ajratilmoqda.

3. Raqamlashtirish va “aqlli jamiyat” konsepsiyasi

- My.gov.uz, E-Maktab, E-Poliklinika kabi platformalar orqali davlat ijtimoiy xizmatlari raqamlashtirilib, qulaylashtirilmoqda.

- “Smart city” (aqlli shahar) loyihalari doirasida ekologik, transport, sog‘liqni saqlash va xavfsizlik sohalarida innovatsion yechimlar joriy etilmoqda.

4. NNT va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik

- NNTlarga ijtimoiy innovatsion loyihalar uchun grantlar va subsidiyalar ajratilmoqda.

- UNDP, UNICEF, KOICA kabi xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlikda

yoshlar, ayollar, nogironlar uchun ijtimoiy loyihalar amalga oshirilmoqda.

- Ta’lim va kadrlar siyosatida ijtimoiy innovatsiyalarni rag‘batlantirishda OTMlarda ijtimoiy innovatsiyalar, raqamli xizmatlar bo‘yicha fanlar o‘qitilmoqda. Shuningdek, talabalar va yosh innovatorlar uchun tanlovlar, grantlar va startap akseleratorlar tashkil etilmoqda.

Ijtimoiy innovatsiyalar zamonaviy jamiyat hayotining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. Ular orqali nafaqat mavjud muammolar hal etiladi, balki yangi imkoniyatlar, yangi ijtimoiy institutlar va yangicha fikrlovchi avlod shakllanadi. O‘zbekistonda ushbu yo‘nalishdagi davlat siyosati, ijtimoiy faol tashkilotlar va ilg‘or g‘oyalar ijtimoiy innovatsiyalarning samarali rivojlanishini ta’minlashda muhim rol o‘ynaydi.

Kelajakda ijtimoiy innovatsiyalarni rivojlantirish orqali ijtimoiy adolat, barqarorlik va taraqqiyotga erishish mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ijtimoiy sohani rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
2. “Ijtimoiy innovatsiyalar asoslari” – T.Abdurazzoqov, T.Toshpulatova. Toshkent: 2023.
3. UNDP (BMT Taraqqiyot Dasturi) – Ijtimoiy innovatsiyalar bo‘yicha xalqaro hisobotlar.
4. OECD – Social Innovation Report, 2022.
5. www.strategy.uz – O‘zbekistonda ijtimoiy sohadagi islohotlar haqida rasmiy axborotlar.